

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

شیوه نامه جامع ارزیابی فرایند یادگیری و یاددهی

۱۴۰۱-۱۴۰۲

مقدمه:

تربیت دانش آموختگان پاسخگو به نیازهای جامعه نیازمند برنامه ریزی مدون آموزشی ، ارائه آموزش کیفی و ارزشیابی نظامند توانمندیهای مهارتی ، نگرشی و دانشی دانشجویان است. بدیهی است ارزیابی عناصر برنامه ریزی، آموزش و ارزشیابی شرط لازم برای توسعه کیفی فرایند یاددهی و یادگیری می باشد. هرچند در حال حاضر اقدامات متعددی برحسب دستورالعمل ها و شیوه نامه های کشوری برای پایش کیفیت تدریس در فرایند ارتقاء صورت می گیرد. اما برای توسعه پایدار کیفیت نیاز به ساختارمندسازی ارزشیابی عملکرد اعضای هیات علمی و درنظر گرفتن عناصر فرایند یاددهی یادگیری احساس می شود. در این راستا شیوه نامه حاضر با تجمیع و شکل دهی فعالیتهای جاری در فرایند عملکرد کمیته های ارزشیابی اساتید و کمیته برنامه درسی مرکز مطالعات و توسعه آموزش پزشکی دانشگاه تدوین گردیده است.

فصل اول - تعاریف و کلیات

ماده ۱- اهداف کلان دانشکده در زمینه برنامه ریزی درسی عبارتند از:

الف - انطباق مواد، ماهیت و محتوای رشته های تحصیلی با هدفها، ارزشها و راهبردهای کلان وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

ب - تسریع و همسویی برنامه های درسی با چشم انداز دانشکده

پ - هماهنگی برنامه های درسی با تحولات علمی روز و به هنگام نمودن محتوای رشته ها مطابق با تحولات

ت - ایجاد تناسب بیشتر برنامه های درسی با امکانات و توانایی های دانشکده

ث - ایجاد شایستگی های لازم در دانش آموختگان برای ورود به جامعه و بازار کار

ماده ۲ - همکاری و مشارکت کمیته برنامه ریزی درسی در فعالیتهای و حوزه های ذیل خواهد بود:

- ✓ ایجاد رشته های جدید متناسب با نیازهای جامعه و تحولات علمی روز
- ✓ ارزیابی اقدامات انجام گرفته جهت توسعه گروه های آموزشی با توجه به نیاز جامعه
- ✓ بررسی کیفیت آموزشی به منظور ارزیابی علل رشد یا افت تحصیلی دانشجویان
- ✓ پایش برنامه های درسی دانشکده
- ✓ همکاری با دفتر توسعه در نظارت بر محتوای ارائه شده در طرح دروس اساتید دانشکده
- ✓ همکاری در برگزاری کارگاه های آموزشی تدوین طرح درس و بهبود کیفیت تدریس
- ✓ ایجاد بانک اطلاعاتی طرح درس ها و طرح دوره ها (پرونده دروس)
- ✓ بررسی طرح درسها و ارائه بازخورد جهت اصلاح اشکالات موجود
- ✓ همکاری با دفتر توسعه دانشکده در خصوص نظارت بر اجرای برنامه های درسی و ارزشیابی
- ✓ برگزاری جلسات شورای برنامه ریزی درسی و به روز رسانی سایت کمیته برنامه ریزی درسی دانشکده

- ✓ مشارکت در ایجاد تغییر در برنامه های درسی رشته های مختلف تا ۲۰ درصد محتوا
- ✓ ارتقای دانش برنامه ریزی درسی در میان اعضای هیات علمی دانشکده از طریق نیازسنجی و پیشنهاد کارگاه های توانمندسازی

ماده ۳- اعضای شورای برنامه ریزی دانشکده به شرح زیر می باشد:

اعضای کمیته شامل رئیس دانشکده، معاون آموزشی دانشکده، معاون تحصیلات تکمیلی دانشکده، رئیس اداره آموزش، مسئول دفتر توسعه دانشکده و یک نفر از اعضای هیأت علمی دانشکده با انتخاب رئیس دانشکده، مدیران گروه های آموزشی و یک نفر عضو هیأت علمی مسئول فرآیند اجرایی کمیته می باشد.

رئیس کمیته: رئیس دانشکده

مسئول و دبیر کمیته: یکی از اعضای هیئت علمی دانشکده با انتخاب رئیس دانشکده

ماده ۴- لازم است کمیته برنامه ریزی در برنامه ریزی و بازنگری برنامه ها، اصول و موازین ذیل را رعایت نماید:

۱. چارچوب ارزش ها، اهداف و راهبردهای کلان کشور
۲. تحقق اهداف مندرج در ماده ۱
۳. اصول و روش های علمی برنامه ریزی درسی
۴. ضوابط و مقررات جاری آموزشی و خدمات آموزشی دانشگاه
۵. بهره گیری از بررسی های کارشناسی و یافته های پژوهشی
۶. بهره گیری از همفکری صاحب نظران سایر دانشگاه ها و بخش های فرهنگی، اجتماعی، صنعتی و اقتصادی کشور
۷. پیش بینی پیامدها و اثرات جانبی حاصل از ایجاد تغییرات در برنامه ها بر روی دانشجویان، دانش آموختگان و اعضای هیات علمی گروه

ارزیابی بهینه فرایند یاددهی یادگیری شامل موارد زیر می باشد:

۱. ارزیابی برنامه ریزی درسی

۱-۱ ارزیابی طرح دوره و طرح درس

۱-۲ ارزیابی بلوپرینت آزمون

۲. ارزیابی کیفیت تدریس

۲-۱ ارزیابی کیفیت تدریس از دیدگاه دانشجویان

۲-۲ ارزیابی کیفی محتوای آموزشی

۲-۳ ارزیابی عملکرد آموزشی اساتید

۲-۴ ارزیابی عملکرد آموزشی استاد توسط معاون آموزشی دانشکده و مدیر گروه

۱- ارزیابی برنامه ریزی درسی

۱-۱ ارزیابی طرح دوره و طرح درس

طراحی آموزشی یکی از مهارت‌های مهم در فرایند تدریس است که در دستیابی فراگیران به اهداف درس بسیار اثربخش است. تدوین طرح دوره و طرح درس از جمله فعالیت‌های طراحی آموزشی است که لازم است همه مدرسین قبل از شروع هر ترم برای دروس مختلفی که در آن ترم ارائه خواهند نمود اقدام نمایند.

طرح دوره یا **Course plan** به برنامه ای اطلاق می شود که در مورد یک درس یک یا چند واحدی نوشته می شود. این درس معمولاً در طول یک نیمسال تحصیلی ارائه می شود. از طرفی طرح درس یا **Plan Lesson** به برنامه ای گفته می شود که برای یک جلسه آموزشی تنظیم می شود. عناصر تشکیل دهنده برنامه دوره و طرح درس مشابه بوده و فقط برنامه دوره از کلیت بیشتری نسبت به طرح درس برخوردار می باشد. به عبارتی دیگر زمانی که یک درس را برنامه ریزی نمائیم؛ ابتدا این درس را در قالب طرح درس دوره و برای یک ترم یا یک دوره برنامه ریزی کرده و از داخل طرح درس دوره طرح درس های روزانه آن را بیرون کشیده و برنامه ریزی می نمائیم. جهت یکسان سازی و تا حدی استانداردسازی این فرایند در سطح دانشگاه فرم طرح دوره و طرح درس طراحی و در سایت مرکز بارگذاری شده است.

اساتید ملزم هستند پس از تدوین طرح دوره و طرح درس طبق شیوه نامه کمیته برنامه ریزی درسی

آن را پس از طی مراحل تایید در اختیار دانشجویان خود قرار دهند. (فرم پیوست شماره ۱ و ۲)

مدیران گروه مسئولیت نظارت و کنترل طرح دوره و طرح درس و انطباق آن با سرفصل دروس را به عهده دارند و باید مطابق با فرم ارزیابی طرح درس، به اساتید فیدبک لازم را ارائه نمایند. (پیوست شماره ۳)

۱- ۲ ارزیابی بلوپرینت آزمون

ارزیابی دانشجویان در هر درس به صورت بهینه و استاندارد یکی از توانمندیهای مورد انتظار اساتید است که در فرایند یاددهی و یادگیری نقش چشمگیری دارد. یکی از مهمترین عوامل موثر در برگزاری یک آزمون موفق طراحی بلوپرینت می باشد. بلوپرینت معادل مفهوم جدول مشخصات آزمون است و به روایی آزمون کمک میکند. اول این که باعث میشود استاد، نمونه صحیحی از محتوای ارائه شده به فراگیران یا اهداف مورد انتظار از آنان را در آزمون بسنجد. دوما باعث میشود که متناسب با هدف یا محتوای ارائه شده، بهترین ابزار سنجش توسط استاد انتخاب شود. بلوپرینت کمک می کند تا آزمون به بهترین شکل منعکس کننده تمامی اهداف آموزشی و همه محتوای برنامه درسی باشد. الگوی کلی بلوپرینت به صورت جدولی است که دارای دو بعد هدف و محتوا است هر چند الگوهای متفاوتی برای ترسیم آن وجود دارد. با هدف یکسان سازی فرایند طراحی بلوپرینت و راهنمایی اساتید، فرم بلوپرینت (پیوست شماره ۴) توسط EDC طراحی شده و در اختیار اساتید قرار گرفته تا بر اساس آن سوالات خود را طراحی کنند. در اواخر ترم یک نمونه از سوالات پایان ترم استاد به همراه فرم بلوپرینت آزمون تکمیل شده در اختیار مدیر گروه قرار می گیرد تا بوسیله فرم ارزیابی بلوپرینت (پیوست شماره ۵) طراحی آزمون استاد را مورد ارزیابی قرار دهند.

۲- ارزیابی کیفیت تدریس

جهت ارزیابی کیفیت تدریس از چندین روش استفاده می شود:

۲- ۱ ارزیابی کیفیت تدریس از دیدگاه دانشجویان

استفاده از نظرات دانشجویان برای ارزیابی کیفیت تدریس اساتید روش بسیار معمول و شناخته شده ای است که بسیاری از دانشگاه های بزرگ دنیا برای تغییر و تحول و پیشبرد برنامه های آموزشی خود استفاده می کنند. هرچه این ارزیابی در ابعاد وسیع تری صورت گیرد ارزش داده های جمع آوری شده بیشتر خواهد بود. لذا در رویکرد طراحی شده همه اساتید توسط همه دانشجویان خود در همه دروسی که در یک ترم ارائه کرده اند مورد ارزیابی قرار می گیرند. ارائه دروس میتواند به صورت حضوری، مجازی و یا ترکیبی باشد. جهت این امر ابزاری طراحی شده که به تصویب

شورای آموزشی دانشگاه رسیده در سامانه هماوا بارگذاری شده است و دانشجویان قبل از امتحان و قبل از دریافت کارت ورود به جلسه خود الزام به تکمیل آن دارند.

در این ابزار وضعیت ارائه درس توسط استاد با آیتمهای مختلف مورد ارزیابی قرار می گیرد. از جمله موارد مورد ارزیابی نحوه تدوین و ارائه طرح دوره و طرح درس، کیفیت و شیوه تعامل استاد در کلاس درس، اثربخشی و مدیریت کلاس و کیفیت ارزشیابی دانشجو و... می باشد. (پیوست شماره ۶)

۲-۲ ارزیابی کیفی محتوای آموزشی

بدون شک ارائه محتوای به روز و منطبق با اصول و مبانی یادگیری نقش مهمی در ماندگاری مطالب و پایداری یادگیری خواهد داشت. در این راستا محتواهای آموزشی ارائه شده به صورت حضوری/آنلاین/آفلاین توسط دانشجویان مورد ارزشیابی قرار می گیرد. در صورتی که محتوای درس در سامانه نوید بارگذاری گردد روند ارزشیابی محتوا به این صورت خواهد بود که استاد فرم خود گزارش دهی درس را تکمیل می نماید سپس محتوا توسط مدیر گروه و یکی از اساتید صاحب نظر گروه با استفاده از فرم ارزیابی آموزش آفلاین مورد ارزیابی قرار می گیرد.

۳-۲ ارزیابی عملکرد آموزشی اساتید

برای ارزیابی عملکرد آموزشی اساتید از نظرات همکاران استفاده می شود. بدین منظور ابزار طراحی شده در سامانه هماوا بارگذاری شده و سالی یک بار تکمیل توسط همه همکار در گروه به صورت محرمانه تکمیل می گردد. در این ابزار عملکرد استاد در زمینه های مختلف از جمله دانش تخصصی، مشارکت موثر در ارزیابی فراگیران و... مورد سنجش قرار می گیرد.

۲-۴ ارزیابی عملکرد آموزشی اساتید توسط مسئولین (معاون آموزشی دانشکده و مدیر گروه)

جهت ارزیابی دقیق تر و همه جانبه عملکرد آموزشی اساتید از معاون آموزشی دانشکده و مدیر گروه با استفاده از فرمهای بارگذاری شده در سایت دانشگاه نظرسنجی به عمل می آید. در این فرمها کیفیت تدریس و میزان جدیت در آموزش دانشجویان، قدرت ابتکار در استفاده از روشهای نوین تدریس و... مورد ارزیابی قرار می گیرند. سالیانه یک بار این فرمها تکمیل می گردند. (پیوست

شماره ۷)

بسمه تعالی

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

فرم طرح درس

فرم طرح درس					
موضوع درس: شماره جلسه					
روش تدریس		نوع ارزیابی: تکوینی		تراکمی	
انواع دیگر					
مکان آموزش		فعالیت‌های تکمیلی		رسانه آموزشی	
ردیف	اهداف رفتاری	حیطه یادگیری	سطح حیطه	زمان (دقیقه)	روش ارزیابی
۱					
۲					
۳					
۴					
۵					
۶					
۷					
۸					
۹					
۱۰					

استاد درس

بسمه تعالی

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

طرح دوره (Course plan)	
عنوان درس:	نام استاد/ اساتید درس:
رشته و مقطع:	پیش نیاز درس:
تعداد واحد:	نوع واحد:
هدف کلی درس:	
شماره جلسه	اهداف اختصاصی
۱	
۲	
۳	
۴	
۵	
۶	
۷	
۸	
۹	
۱۰	
۱۱	
۱۲	
۱۳	
۱۴	
۱۵	
۱۶	
روش تدریس:	
روش ارزیابی دانشجو:	
منابع درس:	

بسمه تعالی

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

فرم چک لیست ارزیابی طرح درس			
نام و نام خانوادگی استاد		نام درس	
نیمسال تحصیلی		رشته تحصیلی	
ردیف	موضوع	نمره کسب شده	نمره چک لیست
۱	مشخص بودن عنوان کلی درس و موضوع درس		۰/۵
۲	مشخص بودن رشته و مقطع		۰/۵
۳	مشخص بودن تعداد واحد		۰/۵
۴	مشخص بودن زمان ارائه درس (روز، ساعت، نیمسال تحصیلی)		۰/۵
۵	مشخص بودن هدف کلی درس		۱
۶	مشخص بودن اهداف کلی جلسات (هر جلسه یک هدف)		۲
۷	مشخص بودن اهداف رفتاری به تفکیک اهداف کلی هر جلسه		۴
۸	مشخص کردن حیطه های مختلف اهداف رفتاری (شناختی، عاطفی و روانی حرکتی)		۱
۹	مشخص بودن روش تدریس		۰/۵
۱۰	استفاده از روشهای نوین در تدریس		۲
۱۱	مشخص بودن وسایل کمک آموزشی		۰/۵
۱۲	مشخص بودن نحوه ارزشیابی تراکمی دانشجو		۱
۱۳	مشخص بودن نحوه ارزشیابی تکوینی دانشجو		۱
۱۴	مشخص بودن انتظارات از دانشجو در کلاس		۲
۱۵	رعایت تعداد جلسات با توجه به میزان واحد درسی تفکیک اهداف		۲
۱۶	مشخص کردن منابع لازم برای مطالعه		۱
۱۷	نمره نهایی		۲۰

بسمه تعالی

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

خیر	بلی	فرم ارزیابی بلوپرنت آزمون	
		توزیع تاکسونومی سوالات منطقی و قابل قبول است؟	۱
		توزیع سوالات در فصول مختلف سرفصل درس منطقی است؟	۲
		تعداد سوالات برای پوشش محتوای ضروری (must to learn) مناسب است؟	۳
		سوالات از محتواهای ضروری برای یادگیری (must to learn) طراحی شده است؟	۴
		تعداد سوالات با درصد نمره اختصاص یافته به آزمون (نسبت به کل نمره درس) تناسب دارد؟	۵

بسمه تعالی

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

فرم ارزیابی معاون آموزشی دانشکده از عملکرد آموزشی عضو هیات علمی

ردیف	عنوان سوال	عالی	خوب	متوسط	ضعیف
۱	کیفیت کلی تدریس در مقایسه با سایر اعضاء گروه				
۲	تعهد در امر آموزش (تشکیل به موقع کلاس ها، ارائه به موقع سوالات امتحانی و...)				
۳	رعایت اصول اخلاق اسلامی در امر آموزش و پژوهش				
۴	قدرت ابتکار و خلاقیت در امر آموزش (استفاده از روشهای نوین در امر آموزشی و ارزشیابی)				
۵	میزان توجه و جدیت در ارزیابی دانشجویان				
۶	میزان تمایل و همکاری در برنامه ریزی آموزشی جهت ارتقاء کیفی آموزش				
۷	همکاری موثر با دانشکده و مسئولین				
۸	تمایل و همکاری در طراحی و انجام پژوهش های گروهی				
۹	مسئولیت پذیری				
۱۰	رعایت مقررات اداری دانشکده				
۱۱	شرکت فعال در جلسات آموزشی و پژوهشی				

بسمه تعالی

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

فرم ارزشیابی دانشجو					
مدرس گرامی			کد مدرس		
ضعیف	متوسط	خوب	عالی	عنوان سوال	ردیف
				تسلط استاد بر موضوع درس	۱
				داشتن طرح درس مناسب و جامعیت و پیوستگی در ارائه مطالب	۲
				کوشش برای طرح مباحث جدید و استفاده از منابع روزآمد	۳
				شرکت دادن دانشجویان در مباحث درس در کلاس	۴
				کیفیت و به روز بودن دانش تخصصی	۵
				قدرت تفهیم و انتقال مفاهیم	۶
				روش تدریس	۷
				علاقه و رغبت در رفع مشکلات دانشجویان	۸
				میزان پذیرش نظرات دانشجویان در رابطه با درس	۹
				میزان استفاده از وسایل کمک آموزشی	۱۰
				داشتن بیان شیوا و مهارت در انتقال مطالب درسی	۱۱
				ترغیب دانشجویان به شرکت فعال در مباحث	۱۲
				استفاده بهینه از وقت کلاس و حضور منظم و به موقع استاد در کلاس	۱۳
				توانایی استاد در اداره کلاس	۱۴
				میزان علاقه استاد به امر تدریس	۱۵
				به حضور فعال دانشجویان در کلاس اهمیت می دهد	۱۶
				حضور موثر در فعالیت های آموزشی طبق برنامه	۱۷
				میزان رعایت نظم و ترتیب در فعالیت های آموزشی ، حضور در کلاس و طول زمان کلاس	۱۸
				کلاس درس را بخوبی اداره و رهبری می کند.	۱۹
				نظم و پیوستگی منطقی مطالب ارائه شده	۲۰